

- Οδηγίες**
- **Περιεχόμενο Μαθήματος:** Οι θεματικές Ενότητες, τα αντίστοιχα θέματα μαθημάτων και οι διδακτικές περίοδοι (δ.π.) του καθενός έχουν ως εξής:

Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ		Β΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ	
• Εμπέδωση προϋπαρχουσών γνώσεων και δεξιοτήτων	3	Κυπριακή Μουσική: Κύπριοι Συνθέτες • Σόλωνας Μιχαηλίδης	2
Δημοφιλής Μουσική • Γνωριμία με τη Ροκ	3	Δυτική Μουσική: Σύγχρονη Μουσική • Νέες τάσεις στη μουσική: Φωνή	3
Ελληνική Μουσική: Αρχαία Ελληνική Μουσική • Αρχαία Ελλάδα: Μουσική - Θρησκεία - Κοινωνία - Σκέψη	2	Τζαζ • Γνωριμία με την Τζαζ	3
Ελληνική Μουσική: Βυζαντινή Μουσική • Εισαγωγή στη Βυζαντινή Μουσική και την Ψαλτική Τέχνη	2	Μουσικές του Κόσμου: Αμερική • Αργεντίνικο Ταγκό: Nuevo tango	3
• Επανάληψη - Διαγώνισμα	2	• Επανάληψη - Διαγώνισμα	2

- **Θεματικές Ενότητες:** Όλες οι θεματικές ενότητες είναι υποχρεωτικές και διδάσκονται στο τετράμηνο που ορίζεται από τον Προγραμματισμό, με όποια σειρά κρίνει ο εκπαιδευτικός.
- **Θέματα Μαθημάτων**
 - ο Όλα τα θέματα μαθημάτων που ορίζονται είναι υποχρεωτικά.
 - ο Το Τετράμηνο Α΄ νοείται ότι ξεκινά με το μάθημα *Εμπέδωση προϋπαρχουσών γνώσεων και δεξιοτήτων.*
 - ο Τα ακόλουθα θέματα μαθημάτων θα πρέπει να διδαχθούν στο τετράμηνο που ορίζονται με την ακόλουθη σειρά:
 - Αρχαία Ελλάδα: Μουσική - Θρησκεία - Κοινωνία - Σκέψη → Εισαγωγή στη Βυζαντινή Μουσική και την Ψαλτική Τέχνη
 - Σόλωνας Μιχαηλίδης → Νέες τάσεις στη μουσική - Φωνή
 - Γνωριμία με την Τζαζ → Αργεντίνικο Ταγκό: Nuevo tango
- **Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας:** Οι Δείκτες Επιτυχίας και Επάρκειας που ορίζονται είναι υποχρεωτικοί.

Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ
(δ.π. 12)

1. Εμπέδωση προϋπαρχουσών γνώσεων και δεξιοτήτων

Βασικά στοιχεία που αφορούν στον ρυθμό, τη μελωδία, την αρμονία και την υφή (όπως αυτά ορίζονται από τον προγραμματισμό των προηγούμενων τάξεων - «μαξιλαράκια»), μέσα από δραστηριότητες τραγουδιού, εκτέλεσης, ακρόασης και αυτοσχεδιασμού

Εκπαιδευτικό Υλικό: Τραγούδια, μουσικά έργα και παρτιτούρες ποικίλων μουσικών στίλ, επιλογής του εκπαιδευτικού

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	Διδακτικές Περίοδοι
Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση να:		<i>Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις, Αξίες</i>	
ΑΚΡΟΑΣΗ 1. Να αναπτύξουν τις ακουστικές τους δεξιότητες , ως μια διαδικασία ακουστικής σκέψης ΤΡΑΓΟΥΔΙ 2. Να αποκτήσουν γνώσεις και διαδικασίες μουσικού γραμματισμού καταβάλλοντας συνειδητές προσπάθειες για την ερμηνεία τραγουδιών	1.3	περιγράφουν μουσικά σχήματα <ul style="list-style-type: none"> • Φράση (π.χ. α, β, κ.ο.κ.) • Ομοιότητες, επαναλήψεις (π.χ. α-α) • Παραλλαγές (π.χ. α-α', α-α1) • Αντιθέσεις (π.χ. α-β) • Εναλλαγές: επαναλήψεις και αντιθέσεις • Ακουστική διάκριση (π.χ. α-β) • Ακουστική ταύτιση (π.χ. α-α, α1-α1) 	3
	1.5	συσχετίζουν τον παραγόμενο ήχο με την παρτιτούρα του (γραφική και συμβατική) και οπτικοποιούν νοερά στο μυαλό τους την παρτιτούρα μιας μελωδίας που έχουν ακούσει <ul style="list-style-type: none"> • Συμβατική παρτιτούρα <ul style="list-style-type: none"> ○ Στοιχεία ευρωπαϊκής σημειογραφίας: πεντάγραμμο (γραμμές, διαστήματα), κλειδί του σολ, οπλισμός, μετρικός οπλισμός, μέτρο, διαστολές, διπλή διαστολή ○ Αξίες, φθόγγοι, σημεία έκφρασης (βλ. Β4 Δ.Ε 2.1 Εκτέλεση) • Εσωτερική ακοή 	
	2.3	τραγουδούν με αίσθηση της αρμονίας και της υφής <ul style="list-style-type: none"> • ισοκράτης • οστινάτι • παράλληλα τραγούδια (partner songs) μονόφωνα, απλά δίφωνα • Ντο μείζονα: I - IV - V - I 	

<p>3. Να συμμετέχουν σε φωνητικά σχήματα και να ερμηνεύουν τραγούδια σε διάφορους χώρους</p>	<p>3.1</p>	<p>ακολουθούν τις οδηγίες του μαέστρου και να αναλαμβάνουν οι ίδιοι τον ρόλο αυτό</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Μουσική επικοινωνία με μαέστρο
<p>ΕΚΤΕΛΕΣΗ 2. Να αποκτήσουν γνώσεις και να ακολουθούν διαδικασίες μουσικού γραμματισμού, μέσω της εκτέλεσης έργων ποικίλου ρεπερτορίου</p>	<p>2.1</p>	<p>ερμηνεύουν έργα από παρτιτούρα</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ευρωπαϊκή σημειογραφία <p>Ρυθμός</p> <p>Μελωδία</p>
<p>ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ 2. Να αναπτύξουν δεξιότητες αυτοσχεδιασμού</p>	<p>2.1</p>	<p>Αυτοσχεδιάζουν ρυθμικές και μελωδικές απαντήσεις και φράσεις</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Οδηγοί μελωδίας και αρμονίας <p>Αρμονία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συγχορδίες και μπορντούν: απλά, σπασμένα, σε διαφορετικά ύψη • Οστινάτι • Ισοκράτης: απλό, με διαφορετικά ρυθμικά σχήματα • Ερώτηση – απάντηση <ul style="list-style-type: none"> • Επεξεργασία ρυθμικών και μελωδικών σχημάτων μέσα από απλές διαδικασίες αποκλίνουσας σκέψης: Επανάληψη – Αντίθεση – Ανάπτυξη – Συνδυασμός – Ελαφρά τροποποίηση – Παραλλαγή • βλ. Β4 Δ.Ε. 2.1 Εκτέλεση

Ελληνική Μουσική: Αρχαία Ελληνική Μουσική

- **Θέμα Μαθήματος:** Αρχαία Ελλάδα: Μουσική - Θρησκεία - Κοινωνία - Σκέψη
- **Έργο:** *Επιτάφιος του Σείκιλου*
- **Εκπαιδευτικό Υλικό**
 - ο Συγγραφική Ομάδα (1994) *Η Μουσική μέσα από την Ιστορία της, Βιβλίο Μουσικής Β' Γυμνασίου*. Αθήνα: ΟΕΒΔ (σσ. 48-59)

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	Διδακτικές Περίοδοι
Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση να:		<i>Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις, Αξίες</i>	
ΑΚΡΟΑΣΗ 2. Να αξιοποιούν τις μουσικές τους γνώσεις για να κατανοούν ευρύ μουσικό ρεπερτόριο	2.1 εντοπίζουν ακουστικά και να περιγράφουν τα μουσικά χαρακτηριστικά ενός έργου	Ρυθμός: σχέση του λόγου με τον ρυθμό και το μέτρο της μουσικής Μελωδία: Τα πυρηνικά χαρακτηριστικά της μελωδίας του έργου <ul style="list-style-type: none"> • Κίνηση • Κατεύθυνση • Σχήμα • Φράσεις Χοριά: όργανα: λύρα, αυλός, κιθάρα, σείστρα, κρόταλα, κ.λπ. Μορφή: Α-Β Υφή: ετεροφωνία Έκφραση: Δυναμική, Ταχύτητα	2

	2.4	περιγράφουν τη σχέση της κοινωνίας με τη μουσική	<ul style="list-style-type: none"> • Το ιστορικό, κοινωνικό, πολιτισμικό, γεωγραφικό και οικονομικό πλαίσιο της δημιουργίας της μουσικής, π.χ.: <ul style="list-style-type: none"> ○ ομηρική εποχή, αρχαϊκά χρόνια, Χρυσός αι. του Περικλή (5^{ος} αι. π.Χ.), παρακμή ○ Οι λειτουργίες της μουσικής στην κοινωνία και την εκπαίδευση Θρησκεία: Η μουσική συνδεόταν με τη θρησκεία (δωδεκάθεο): όργανα συνδέονταν με θεούς με συγκεκριμένο ήθος (π.χ. Απόλλωνας – λύρα – συνετό ήθος), συγκεκριμένα είδη μουσικής για διαφορετικό σκοπό (π.χ. Διονυσιακά γλέντια – βάρβιτος, ελεγείες – θρήνο ○ Εκπαίδευση - Σκέψη: ο μορφωμένος άνθρωπος ήταν ο μουσικός ανήρ (Αριστοτέλης), η μουσική ένα από τα τέσσερα βασικά μαθήματα, η μουσική εθεωρείτο ότι είχε ηθοπλαστικό χαρακτήρα, μουσική - ήθος: για κάθε σκοπό χρησιμοποιούντουσαν συγκεκριμένα όργανα, συγκεκριμένοι τρόποι, κ.λπ.
<p>3. Να ακολουθούν διαδικασίες ενεργητικής ακρόασης και να χρησιμοποιούν τις γνώσεις και δεξιότητες που αποκομίζουν σε δικές τους εκτελέσεις και δημιουργίες</p>	3.2	σχολιάζουν τους λόγους για τους οποίους ένας συνθέτης συνέβαλε στην εξέλιξη της μουσικής δημιουργίας και πράξης	<ul style="list-style-type: none"> • Σημαντικοί Συνθέτες και Έργα <ul style="list-style-type: none"> ○ Η συμβολή της Αρχαίας Ελληνικής Μουσικής στην ανάπτυξη της Δυτικής Μουσικής (Πυθαγόρας – μονόχορδο)
<p>ΤΡΑΓΟΥΔΙ 2. Να αποκτήσουν γνώσεις και διαδικασίες μουσικού γραμματισμού καταβάλλοντας συνειδητές προσπάθειες για την ερμηνεία τραγουδιών</p>	2.3	τραγουδούν με αίσθηση της αρμονίας και της υφής	<ul style="list-style-type: none"> • μονόφωνο τραγούδι με συνοδεία οργάνου - ετεροφωνία
<p>ΕΚΤΕΛΕΣΗ 1. Να αναπτύξουν δεξιότητες εκτέλεσης, επιδεικνύοντας ενδιαφέρον στην ποιότητα του παραγόμενου ήχου και ενεργοποιώντας μουσικές τους ικανότητες</p>	1.2	εκτελούν έργα, προβάλλοντας κατάλληλη ερμηνευτική άποψη	<p>Ερμηνεία με μουσικότητα</p> <ul style="list-style-type: none"> • Συμβατότητα με τα κομβικά μουσικά χαρακτηριστικά του είδους και του στιλ του έργου (βλ. Β4 ΔΕ 2.1 Ακρόασης) • Συνέπεια στην ερμηνεία του μουσικού στιλ καθ' όλη τη διάρκεια της εκτέλεσης

ΣΥΝΘΕΣΗ
3. Να αναπτύξουν
δεξιότητες σύνθεσης

3.1	Εφαρμόζουν στάδια της δημιουργικής διαδικασίας για να συνθέσουν συνειδητά και στοχευμένα οργανωμένο έργο	Δημιουργική διαδικασία Παραγωγή ιδεών Οργάνωση Εξερεύνηση - πειραματισμός Προσχέδιο Αναθεώρηση - Επεξεργασία – Επανασχεδιασμός Παρουσίαση Αναστοχασμός
3.6	Συνθέτουν συνδέοντας τη μουσική με άλλες τέχνες και πολυμέσα (multimedia)	<ul style="list-style-type: none">• Αλληλεπίδραση μουσικής και στίχου στο τραγούδι<ul style="list-style-type: none">○ Ρυθμός λόγου○ Προσωδία○ Μελισματικός χαρακτήρας – συλλαβικός χαρακτήρας○ Ύφος στίχου και μουσικής, Word-painting

Ελληνική Μουσική: Βυζαντινή Μουσική

- **Θέμα Μαθήματος:** Εισαγωγή στη Βυζαντινή Μουσική και την Ψαλτική Τέχνη
- **Ύμνοι:** Σε υμνούμεν (σύντομο, για ψαλμωδία), Τη Υπερμάχων (σύντομο, για ακρόαση)
- **Εκπαιδευτικό Υλικό**
 - ο Συγγραφική Ομάδα (1994) *Η Μουσική μέσα από την Ιστορία της, Βιβλίο Μουσικής Β' Γυμνασίου*. Αθήνα: ΟΕΒΔ (σσ. 64-78) [εισαγωγικά, σε γενικές γραμμές]
 - ο Συγγραφική Ομάδα (1994) *Η Μουσική μέσα από την Ιστορία της, Βιβλίο Μουσικής Α' Γυμνασίου*. Αθήνα: ΟΕΒΔ (Μέρος Τρίτο, σσ. 1-15) [για τον καθηγητή]
 - ο Κυριακίδου - Νεοφύτου Γ., (2005) *Μουσική... μαθαίνω. Ανοικτό Σχέδιο Μαθημάτων Μουσικής Αγωγής*. Λευκωσία: έκδοση της ίδιας (σσ. 136-141)

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	Διδακτικές Περίοδοι
	Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση να:	Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις, Αξίες	
ΑΚΡΟΑΣΗ 2. Να αξιοποιούν τις μουσικές τους γνώσεις για να κατανοούν ευρύ μουσικό ρεπερτόριο	2.1 εντοπίζουν ακουστικά και να περιγράφουν τα μουσικά χαρακτηριστικά ενός έργου 2.4 περιγράφουν τη σχέση της κοινωνίας με τη μουσική	Ύμνος: Τη Υπερμάχων (σύντομο) Μέλος – Λόγος - Ρυθμός <ul style="list-style-type: none"> • άρρηκτη σχέση της μελωδίας (μέλος) με το ποιητικό κείμενο (λόγος) και τον ρυθμό του Μελωδία <ul style="list-style-type: none"> • ανισομερείς φράσεις, χρωματισμός της μελωδίας σύμφωνα με το νόημα του λόγου, συλλαβικός και μελισματικός χαρακτήρας Ρυθμός – Μέτρο <ul style="list-style-type: none"> • μεταβαλλόμενα, σύμφωνα με τον ρυθμό του λόγου Χοριά <ul style="list-style-type: none"> • φωνητική μουσική, ανόργανη Υφή <ul style="list-style-type: none"> • μονόφωνη με ισοκράτη, με χορικό και αντιφωνικό χαρακτήρα <ul style="list-style-type: none"> • διάδοση του χριστιανισμού, Βυζαντινός Πολιτισμός • η Βυζαντινή Μουσική ως εξέλιξη της Αρχαίας Ελληνικής 	2

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

2. Να αποκτήσουν γνώσεις και διαδικασίες μουσικού γραμματισμού, καταβάλλοντας συνειδητές προσπάθειες για την ερμηνεία τραγουδιών

2.2 τραγουδούν με **μελωδική ακρίβεια**

Ύμνος: Σε υμνούμεν (σύντομο)

Μελωδία

- ορθές εναλλαγές στο τονικό ύψος
- τραγούδι σε διαφορετικά είδη κλιμάκων: πλάγιος του δ', παραλλαγή και μέλος

2.3 τραγουδούν με **αίσθηση της αρμονίας και της υφής**

- ισοκράτης

2.5 τραγουδούν με μουσικότητα και **εκφραστικά** και αποδίδουν τα τραγούδια **σύμφωνα με το ύφος** του ρεπερτορίου που ερμηνεύουν

- φράσεις, αναπνοή σύμφωνα με τον λόγο

2.7 αποκτήσουν γνώσεις και **δεξιότητες ανάγνωσης και αποκωδικοποίησης διαφόρων ειδών μουσικής σημειογραφίας** ώστε να ερμηνεύουν ένα ύμνο

- βυζαντινή σημειογραφία σε απλή μορφή: Ύμνος Σε υμνούμεν (σύντομο)

- Σημειογραφία: κινητή βάση, εναρκτήριοι φθόγγοι, Φθόγγοι: πΑ, Βου, Γα, Δι, κΕ, Ζω, νΗ. Παρασημαντική: ίσον, ολίγον, απόστροφος, κλάσμα. Ψαλτική σε παραλλαγή και μέλος

ΣΥΝΘΕΣΗ

3. Να αναπτύξουν **δεξιότητες σύνθεσης**

3.1 εφαρμόζουν **στάδια δημιουργικής διαδικασίας** για να συνθέσουν συνειδητά και στοχευμένα οργανωμένο έργο

Δημιουργική διαδικασία

Παραγωγή ιδεών
Οργάνωση
Εξερεύνηση - πειραματισμός
Προσχέδιο
Αναθεώρηση - Επεξεργασία – Επανασχεδιασμός
Παρουσίαση
Αναστοχασμός

3.3 Συνθέτουν συνδέοντας τη μουσική με **άλλες τέχνες και πολυμέσα** (multimedia)

- **Αλληλεπίδραση μουσικής και στίχου στο τραγούδι:**

- Υμνολογική ποίηση και Μουσική
 - ο Ρυθμός λόγου
 - ο Προσωδία
 - ο Μελισματικός χαρακτήρας – συλλαβικός χαρακτήρας
 - ο Ύφος στίχου και μουσικής, Word-painting

Δημοφιλής Μουσική: Ροκ

- **Θέμα Μαθήματος:** Γνωριμία με τη ροκ μουσική
- **Έργο:** Τραγούδι: Pink Floyd, *Another brick on the wall*
- **Εκπαιδευτικό Υλικό**
 - Συγγραφική Ομάδα (2012) *Μουσική, Τετράδιο Εργασιών Γ΄ Γυμνασίου*. Λευκωσία: Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων (μαθήματα 4.5 και 4.3)

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	Διδακτικές Περίοδοι
	Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση να:	Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις, Αξίες	
ΑΚΡΟΑΣΗ 2. Να αξιοποιούν τις μουσικές τους γνώσεις για να κατανοούν ευρύ μουσικό ρεπερτόριο	2.1 εντοπίζουν ακουστικά και να περιγράφουν τα μουσικά χαρακτηριστικά ενός έργου	Ρυθμός – Μέτρο <ul style="list-style-type: none">• 4/4, σταθερός παλμός, χωρίς συγκοπές, ρυθμικό σχήμα της ροκ από ντραμς: Hi-hat - Snare- Μπότα (Bass drum), π.χ. Μορφή <ul style="list-style-type: none">• βασικά μέρη: intro, couple, γέφυρα, ρεφρέν, couple, αυτοσχεδιασμός, ..., outro• υπάρχουν riffs (συνήθως οργανικά) για αυτοσχεδιασμό, ένωση μερών του τραγουδιού, κ.λπ. Χροιιά <ul style="list-style-type: none">• Ροκ μπάντα, Τραγουδιστής, ηλεκτρική κιθάρα (με amplifier), ηλεκτρικό μπάσο, ηλεκτρικό πιάνο (keyboard) και ντραμς Αρθρωση <ul style="list-style-type: none">• τονισμός στο 2-4, σχετικά σκληρός ήχος	3

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

3. Να συμμετέχουν σε φωνητικά σχήματα και να ερμηνεύουν τραγούδια σε διάφορους χώρους

ΕΚΤΕΛΕΣΗ

4. Να αναπτύξουν δεξιότητες αξιολόγησης μιας μουσικής εκτέλεσης

ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ - ΣΥΝΘΕΣΗ

4. Εφαρμόζουν σε αυτοσχεδιασμό και σύνθεση συνειδητά και σταδιακά πολυεπίπεδα τις μουσικές τους γνώσεις (μουσικές έννοιες)

2.4	περιγράφουν τη σχέση της κοινωνίας με τη μουσική	<ul style="list-style-type: none">• Οι λειτουργίες της μουσικής στην κοινωνία: κοινωνικά και πολιτικά μηνύματα επαναστατικού χαρακτήρα, ερωτικά, κ.ά.
3.2	συμμετέχουν σε φωνητικά σύνολα και χορωδίες , εντός ή εκτός της τάξης, και να αντιλαμβάνονται τον ρόλο τους μέσα σε αυτά	<ul style="list-style-type: none">• συμμετοχή σε διάφορα φωνητικά σύνολα: π.χ. συγκροτήματα• ερμηνεία ως σολίστες ή ως χορωδοί• βασικές αρχές: της ομαδικότητας, της συνεργασίας για ανάπτυξη της ενσυναίσθησης, αυτοπειθαρχίας, αυτοέλεγχου, υπευθυνότητας και συνέπειας
4.1	σχολιάζουν κριτικά τις εκτελέσεις δικών τους δημιουργιών καθώς και άλλων συνθετών, χρησιμοποιώντας τις μουσικές τους δεξιότητες και γνώσεις	<ul style="list-style-type: none">• Χαρακτηριστικά μουσικών κριτικών:<ul style="list-style-type: none">○ επώνυμη○ καλοπροαίρετη○ αντικειμενική και χωρίς προκαταλήψεις○ τεκμηριωμένη και εμπειριστατωμένη○ έμφαση στο λάθος της εκτέλεσης και όχι, προσωπικά, στον εκτελεστή○ προσωπικές προτιμήσεις και απόψεις του μαθητή/μουσικοκριτικού• Στοιχεία σε μια εκτέλεση που αξίζει να σχολιαστούν καθώς παρουσιάζουν ενδιαφέρον: το βίντεο κλιπ του τραγουδιού και το concept album του δίσκου
4.1	Για να αναδείξουν τα στιλιστικά χαρακτηριστικά ποικίλου ρεπερτορίου	<ul style="list-style-type: none">• Ρυθμικά χαρακτηριστικά ποικίλου ρεπερτορίου• Μελωδικά χαρακτηριστικά ποικίλου ρεπερτορίου• Μορφολογικά χαρακτηριστικά ποικίλου ρεπερτορίου• Χαρακτηριστικά στοιχεία υφής και χροιάς ποικίλου ρεπερτορίου• Απλά αρμονικά στοιχεία χαρακτηριστικά επιλεγμένου ρεπερτορίου

Επανάληψη - Διαγώνισμα

2

Επιπρόσθετα, βλ. σσ. 18-22

Β΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟ
(δ.π. 13)

Κυπριακή Μουσική: Κύπριοι Συνθέτες

- **Θέμα Μαθήματος:** Σόλωνας Μιχαηλίδης
- **Έργο:** Σόλωνας Μιχαηλίδης, «Ελληνική Σουίτα» για τσέλο και πιάνο, Μέρος Ι
- **Εκπαιδευτικό Υλικό**
 - Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου (2000) *Σουίτα για βιολοντσέλο και πιάνο, Σόλωνας Μιχαηλίδης*. Εκπαιδευτική ταινία: <http://paragoges.pi.ac.cy/?video=439>

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	Διδακτικές Περίοδοι
	Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση να:	Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις, Αξίες	
<p>ΑΚΡΟΑΣΗ 2. Να αξιοποιούν τις μουσικές τους γνώσεις για να κατανοούν ευρύ μουσικό ρεπερτόριο</p> <p>5. Να αποκτήσουν θετικές διάβιου στάσεις ως ακροατές της μουσικής</p>	<p>2.4 περιγράφουν τη σχέση της κοινωνίας με τη μουσική</p> <p>5.3 να γνωρίσουν τα βασικά χαρακτηριστικά της μουσικής παράδοσης του τόπου τους, ώστε να είναι σε θέση να τη σέβονται και να καταβάλλουν προσπάθειες για τη διατήρηση και ανάπτυξή της</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Οι λειτουργίες της μουσικής στην κοινωνία: Ο συνθέτης με την ενσωμάτωση των πιο πάνω μουσικών στοιχείων εξέφρασε την ταυτότητά του (ελληνική εθνικότητα, κυπριακή καταγωγή και συνθέτης δυτικής μουσικής) <ul style="list-style-type: none"> ○ έθνη κράτη (19^{ος} - 20^{ος} αι.) και μουσική ○ ελληνική εθνική ταυτότητα και δυτική μουσική • Η Κυπριακή παραδοσιακή μουσική και η σύγχρονη μουσική δημιουργία: Στοιχεία της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής ενσωματώνονται στο «κλασικό» ύφος του συνθετικού του έργου: (α) ρυθμομελωδικό υλικό από την κυπριακή παραδοσιακή μουσική, και (β) στοιχεία μουσικής έκφρασης (π.χ. μίμηση τεχνικών εκτέλεσης οργάνων της κυπριακής παραδοσιακής ζυγιάς όπως τα παραδοσιακά «τσακίσματα» ή τα ποικίλματα) 	2
<p>ΤΡΑΓΟΥΔΙ 2. Να αποκτήσουν γνώσεις και διαδικασίες μουσικού γραμματισμού, καταβάλλοντας συνειδητές προσπάθειες για την ερμηνεία τραγουδιών</p>	2.2 τραγουδούν με ρυθμική ακρίβεια	<ul style="list-style-type: none"> • ρυθμικά μοτίβα και σχήματα 	

<p>ΕΚΤΕΛΕΣΗ 3. Να εκτελούν σε ποικίλα μουσικά σχήματα και χώρους, έργα άλλων συνθέτων καθώς και δικά τους</p>	3.1	εκτελούν έργα σόλο και σε ποικίλα μουσικά σύνολα	<ul style="list-style-type: none"> • Μουσικά σύνολα ποικίλων ειδών και στιλ μουσικής: δυτικής μουσικής, • Ο ρόλος του κάθε οργάνου/ εκτελεστή στο μουσικό σύνολο: ισότιμος • Συγχρονισμός και Μουσική επικοινωνία μεταξύ των εκτελεστών ενός συνόλου, π.χ. οπτική, με το σώμα, με την αναπνοή • Ισορροπία στο μουσικό σύνολο 	
<p>3. Να αναπτύξουν δεξιότητες σύνθεσης</p>	3.4	Διασκευάζουν υφιστάμενη σύνθεση για διαφορετικό όργανο ή συνδυασμό οργάνων	<ul style="list-style-type: none"> • Δοκιμές: ξεχωριστές δοκιμές, σε συνδυασμούς οργάνων και στο σύνολο των οργάνων • Δυνατότητες αντικατάστασης με όργανα ανάλογων χαρακτηριστικών (έκταση, ηχόχρωμα κ.λπ.) 	

Δυτική Μουσική: Σύγχρονη Μουσική

- **Θέμα Μαθήματος:** Νέες τάσεις στη μουσική - Φωνή
- **Έργο:** Cathy Berberian, *Stripsody*

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	Διδακτικές Περίοδοι
	Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση να:	Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις, Αξίες	
ΑΚΡΟΑΣΗ 2. Να αξιοποιούν τις μουσικές τους γνώσεις για να κατανοούν ευρύ μουσικό ρεπερτόριο	2.1 εντοπίζουν ακουστικά και να περιγράφουν τα μουσικά χαρακτηριστικά ενός έργου	Μελωδία <ul style="list-style-type: none">• Τα πυρηνικά χαρακτηριστικά της μελωδίας του έργου: κραυγές, μιμήσεις ήχων ζώων, αντικειμένων, χαρακτήρων, μουσικών οργάνων, απόσπασμα από τραγούδι των Beatles, ήχους από ανθρώπινες ενέργειες όπως χτύπημα πόρτας, κ.ά.• τονική περιοχή: ψηλή, μέτρια, χαμηλή Χροιά <ul style="list-style-type: none">• σόλο γυναικεία φωνή → μικρά σύνολα• περαιτέρω χρήσεις της φωνής: ομιλία, κλάμα, τραγούδι, βουητό, ψίθυροι, αναστεναγμός, γέλιο• παραγωγή ήχου: διάφραγμα, αναπνοή, φωνητικές χορδές, στόμα, χείλη, μάγουλα, σαγόνια Ένταση <ul style="list-style-type: none">• ποικιλία εντάσεων, δηλώνεται από το μέγεθος των λέξεων (βλ. σημειογραφία πιο κάτω) Ρυθμός – Μέτρο <ul style="list-style-type: none">• ασαφή Μορφή <ul style="list-style-type: none">• Ελεύθερη: δηλώνονται τα μέρη στην παρτιτούρα, σύντομο έργο → σύντομες μορφές	3

<p>3. Να ακολουθούν διαδικασίες ενεργητικής ακρόασης και να χρησιμοποιούν τις γνώσεις και δεξιότητες που αποκομίζουν σε δικές τους εκτελέσεις και δημιουργίες</p>	2.2	να συσχετίζουν τα στοιχεία της μουσικής ενός έργου με την παρτιτούρα του	<ul style="list-style-type: none"> • Παρτιτούρα - Σημειογραφία: γραφική, της συνθέτριας, 3 γραμμές για τη δήλωση του ύψους, καρτούν, ηχοποιητικές λέξεις (ονοματοποιία)
<p>5. Να αποκτήσουν θετικές δια-βίου στάσεις ως ακροατές της μουσικής</p>	3.2	σχολιάζουν τους λόγους για τους οποίους ένας συνθέτης συνέβαλε στην εξέλιξη της μουσικής δημιουργίας και πράξης	<ul style="list-style-type: none"> • Καινοτομίες και πειραματισμοί στη σύγχρονη μουσική δημιουργία και πράξη: <ul style="list-style-type: none"> ◦ Η χρήση της φωνής από την Berberian στο πλαίσιο της ανάγκης των συνθετών του 20ού αι. για νέες τάσεις και εξερευνήσεις στον χώρο της μουσικής που φαίνονται στη σύνθεση, εκτέλεση και ακρόαση της μουσικής. Νέες αντιλήψεις: οποιοσδήποτε οργανωμένος ήχος αποτελεί μουσική, καταργούνται στερεότυπα που αφορούν στις μουσικές με “υψηλή” και “χαμηλή” αξία)
<p>ΤΡΑΓΟΥΔΙ 2. Να αποκτήσουν γνώσεις και διαδικασίες μουσικού γραμματισμού καταβάλλοντας συνειδητές προσπάθειες για την ερμηνεία τραγουδιών</p>	5.1	αναλύουν τις παράμερους που συνετέλεσαν στην κατασκευή της προσωπικής τους μουσικής ταυτότητας και να αντιλαμβάνονται ότι οι μουσικές τους προτιμήσεις διαφοροποιούνται στο πέρασμα του χρόνου	<ul style="list-style-type: none"> • Αποδόμηση και Αναδόμηση της μουσικής ταυτότητας: <ul style="list-style-type: none"> ◦ απεγκλωβισμός από ατομικούς και κοινωνικούς περιορισμούς και στερεοτυπικές αντιλήψεις: «τι είναι η μουσική;» • Αυτονομία
<p>ΕΚΤΕΛΕΣΗ 3. Να εκτελούν σε ποικίλα μουσικά σχήματα και χώρους, έργα άλλων συνθετών καθώς και δικά τους</p>	2.7	αποκτήσουν γνώσεις και δεξιότητες ανάγνωσης και αποκωδικοποίησης διαφόρων ειδών μουσικής σημειογραφίας ώστε να ερμηνεύουν ένα τραγούδι	<ul style="list-style-type: none"> • μη συμβατική σημειογραφία • σημειώσεις του συνθέτη στην παρτιτούρα
<p>ΣΥΝΘΕΣΗ - ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ 1. Να πειραματίζονται με ηχητικά μέσα και ηχητικό υλικό ως βάση για αυτοσχεδιασμό και σύνθεση</p>	3.3	ακολουθούν τις οδηγίες του μαέστρου και να αναλαμβάνουν οι ίδιοι τον ρόλο αυτό	<ul style="list-style-type: none"> • Μουσική επικοινωνία με μαέστρο (βλ. ΔΕ Β4 3.1 Εκτέλεση) • Απλές τεχνικές διεύθυνσης μουσικού συνόλου: έγκαιρες, ξεκάθαρες και ακριβείς υποδείξεις για εισόδους, κλεισίματα, ταχύτητες και χρωματισμούς
	1.1	Πειραματίζονται με ηχητικά μέσα και διαφορετικούς τρόπους επεξεργασίας ήχου	<ul style="list-style-type: none"> • Δυνατότητες ηχητικών μέσων: εξερεύνηση και δυνατότητες της φωνής

Τζαζ

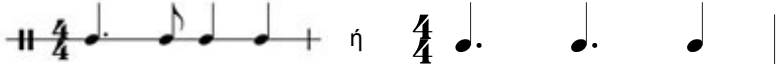
- **Θέμα Μαθήματος:** Γνωριμία με την Τζαζ
- **Έργο:** Ray Charles, *Hit the road Jack*
- **Εκπαιδευτικό Υλικό**
 - ο Συγγραφική Ομάδα (2012) *Μουσική, Τετράδιο Εργασιών Γ΄ Γυμνασίου*. Λευκωσία: Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων (μάθημα 4.2)
 - ο Συγγραφική Ομάδα (2002) *Τζαζ για το Λύκειο (βοήθημα για τον καθηγητή)*, Λευκωσία: Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	Διδακτικές Περίοδοι
		<i>Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση να:</i>	
		<i>Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις, Αξίες</i>	
ΑΚΡΟΑΣΗ 2. Να αξιοποιούν τις μουσικές τους γνώσεις για να κατανοούν ευρύ μουσικό ρεπερτόριο	2.1 εντοπίζουν ακουστικά και να περιγράφουν τα μουσικά χαρακτηριστικά ενός έργου 2.4 περιγράφουν τη σχέση της κοινωνίας με τη μουσική	Ρυθμός: μέτρο 4/4, τονισμός στο 2-4, swing feel Αρμονία: vamp (και για αυτοσχεδιασμό) <ul style="list-style-type: none"> • Το ιστορικό, κοινωνικό, πολιτισμικό, γεωγραφικό και οικονομικό πλαίσιο της δημιουργίας της μουσικής: δημιουργήθηκε από τους μαύρους της Αμερικής τις πρώτες δεκαετίες του 20^{ου} αι. από την μείξη της αφρικάνικης μουσικής με άλλα είδη. Υπάρχουν πολλά ρεύματα στη τζαζ • Παραγωγή θετικού μουσικού νοήματος: θετική σχέση του μαθητή τόσο με τα ενδογενή μηνύματα της μουσικής όσο και τα εξωμουσικά της 	3
ΤΡΑΓΟΥΔΙ 4. Να αναπτύξουν δεξιότητες αξιολόγησης μιας φωνητικής εκτέλεσης	4.2 εκφράζουν και να αιτιολογούν τα συναισθήματα και τις προτιμήσεις τους για την επιλογή ρεπερτορίου από διάφορα μουσικά είδη, στιλ και πολιτισμούς	<ul style="list-style-type: none"> • ποιοτικά κριτήρια αξιολόγησης μιας φωνητικής ερμηνείας 	

<p>ΕΚΤΕΛΕΣΗ 1. Να αναπτύξουν δεξιότητες εκτέλεσης, επιδεικνύοντας ενδιαφέρον στην ποιότητα του παραγόμενου ήχου και ενεργοποιώντας μουσικές τους ικανότητες</p>	1.2	εκτελούν έργα, προβάλλοντας κατάλληλη ερμηνευτική άποψη	<ul style="list-style-type: none"> • Συμβατότητα με τα κομβικά μουσικά χαρακτηριστικά του είδους και του στίλ του έργου • Συνέπεια στην ερμηνεία του μουσικού στίλ καθ' όλη τη διάρκεια της εκτέλεσης
<p>ΣΥΝΘΕΣΗ - ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ 7. Να επιδιώκουν και να απολαμβάνουν δραστηριότητες αυτοσχεδιασμού και σύνθεσης διάβιου</p>	7.1	επιδιώκουν και να απολαμβάνουν τη συμμετοχή σε αυτοσχεδιασμό	<ul style="list-style-type: none"> • Τεχνικές ανάπτυξης αυτοπεποίθησης μέσα από ποικιλία εμπειριών • Θετική προσέγγιση του δημιουργικού αποτελέσματος χωρίς έμφαση στο 'λάθος' • Ασφαλές περιβάλλον

Παραδοσιακές Μουσικές του Κόσμου: Αμερική

- **Θέμα Μαθήματος:** Αργεντίνικο Ταγκό: Nuevo tango
- **Έργο:** Astor Piazzola, *Libertango*
- **Εκπαιδευτικό Υλικό**
 - ο Συγγραφική Ομάδα (2012) *Μουσική, Τετράδιο Εργασιών Β΄ Γυμνασίου*. Λευκωσία: Υπηρεσία Ανάπτυξης Προγραμμάτων (μάθημα 3.4)

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ	Διδακτικές Περίοδοι
	Οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση να:	Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις, Αξίες	
ΑΚΡΟΑΣΗ 2. Να αξιοποιούν τις μουσικές τους γνώσεις για να κατανοούν ευρύ μουσικό ρεπερτόριο 3. Να ακολουθούν διαδικασίες ενεργητικής ακρόασης και να χρησιμοποιούν τις γνώσεις και δεξιότητες που αποκομίζουν σε δικές τους εκτελέσεις και δημιουργίες	2.1 εντοπίζουν ακουστικά και να περιγράφουν τα μουσικά χαρακτηριστικά ενός έργου 3.2 σχολιάζουν τους λόγους για τους οποίους ένας συνθέτης συνέβαλε στην εξέλιξη της μουσικής δημιουργίας και πράξης	Ρυθμός <ul style="list-style-type: none"> • τα πυρηνικά χαρακτηριστικά του ρυθμού και του μέτρου: δίσημο μέτρο (2/4 ή 4/4) • ρυθμικό κλάβε: (και παραλλαγές) <p>ή</p> Χοριά <ul style="list-style-type: none"> • orquesta tipica: μπαντονεόν, βιολί, πιάνο, κοντραμπάσο • προσθήκη όργανων από τζαζ, κλασική μουσική και άλλα στίλ μουσικής Έκφραση <ul style="list-style-type: none"> • Ταχύτητα: σχετικά αργή • Δυναμική: αυξομειώσεις (για να αποδοθεί το πάθος) • Διάθεση: ερωτικό ύφος, αίσθημα ελευθερίας <ul style="list-style-type: none"> • Καινοτομίες και πειραματισμοί στη σύγχρονη μουσική δημιουργία και πράξη: το ταγκό από τον Piazzola και η κριτική που δέχθηκε από τους «αυθεντικούς» μουσικούς του είδους 	3

<p>5. Να αποκτήσουν θετικές δια-βίου στάσεις ως ακροατές της μουσικής</p> <p>ΤΡΑΓΟΥΔΙ 2. Να αποκτήσουν γνώσεις και διαδικασίες μουσικού γραμματισμού, καταβάλλοντας συνειδητές προσπάθειες για την ερμηνεία τραγουδιών</p> <p>ΕΚΤΕΛΕΣΗ 2. Να αποκτήσουν γνώσεις και να ακολουθούν διαδικασίες μουσικού γραμματισμού, μέσω της εκτέλεσης έργων ποικίλου ρεπερτορίου</p> <p>ΣΥΝΘΕΣΗ 3. Να αναπτύξουν δεξιότητες σύνθεσης</p>	<p>5.4 επιδεικνύουν θετική περιέργεια για τη μουσική παράδοση και σύγχρονη δημιουργία άλλων πολιτισμών και να τους σέβονται ως διαφορετικούς αλλά ίσους</p> <p>2.5 τραγουδούν με μουσικότητα και εκφραστικά και αποδίδουν τα τραγούδια σύμφωνα με το ύφος του ρεπερτορίου που ερμηνεύουν</p> <p>2.1 ερμηνεύουν έργα από παρτιτούρα</p> <p>3.3 ενορχηστρώνουν χρησιμοποιώντας ρυθμικά, μελωδικά ή/και αρμονικά στοιχεία σε δοσμένη (ή δική τους) μελωδία</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ομοιότητες και διαφορές ως προς τα μουσικά και τα κοινωνικά χαρακτηριστικά της μουσικής που υπάρχουν μεταξύ της μουσικής παράδοσης του τόπου των ιδίων και άλλων <ul style="list-style-type: none"> ○ σύγκριση ταγκό με χορούς της κυπριακής παραδοσιακής μουσικής ○ παραλληλισμός ρεμπέτικου και ταγκό σχετικά με την κοινωνική τους διαδρομή ○ Οι λειτουργίες της μουσικής στην κοινωνία: έκφραση συναισθημάτων: έρωτας • Οι χώροι εκτέλεσης της μουσικής: η διαδρομή του ταγκό από τα υποβαθμισμένα κέντρα διασκέδασης των λιμανιών σε όλο τον κόσμο (αντίστοιχη πορεία με το ρεμπέτικο) <p>Έκφραση</p> <ul style="list-style-type: none"> • δυναμική • tempo • ο συναισθηματικός χαρακτήρας και η διάθεση του τραγουδιού για κατάλληλη έκφραση <ul style="list-style-type: none"> • ευρωπαϊκή σημειογραφία • οδηγοί μελωδίας και αρμονίας • ακρίβεια και πιστότητα στο μουσικό κείμενο <p>Ρυθμός</p> <ul style="list-style-type: none"> • αίσθηση του παλμού, άνεση και ροή στον ρυθμό, ρυθμική ενέργεια, εναλλαγές και ευελιξία όπου απαιτείται <ul style="list-style-type: none"> • Ρόλοι οργάνων (μελωδικός, ρυθμικός, αρμονικός) 	
---	---	---	--

Επανάληψη - Διαγώνισμα

2

Επιπρόσθετα, βλ. σσ. 18-22

Σε συνέχεια των πιο πάνω, αναφέρονται τα εξής:

- **Οι ακόλουθοι Δείκτες Επάρκειας διδάσκονται παράλληλα με τους προαναφερθέντες** και λειτουργούν ως εργαλεία, στρατηγικές, τρόποι σκέψης, στάσεις και αξίες που χρειάζεται οι μαθητές σταδιακά να αποκτήσουν και συνεχώς να αναπτύσσουν για την απρόσκοπτη ανάπτυξη των μουσικών τους γνώσεων, δεξιοτήτων και στάσεων, όπως περιγράφονται από τους ακόλουθους Δείκτες Επιτυχίας.

ΑΚΡΟΑΣΗ		
Βαθμίδα 4 (Β΄ Γυμνασίου – Α΄ Λυκείου)		
ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ
	Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:	Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες
1. Να αναπτύξουν τις ακουστικές τους δεξιότητες , ως μια διαδικασία ακουστικής σκέψης	1.5 συσχετίζουν τον παραγόμενο ήχο με την παρτιτούρα του (γραφική και συμβατική) και οπτικοποιούν νοερά στο μυαλό τους την παρτιτούρα μιας μελωδίας που έχουν ακούσει	<ul style="list-style-type: none"> • Συμβατική παρτιτούρα <ul style="list-style-type: none"> ο Στοιχεία ευρωπαϊκής σημειογραφίας: πεντάγραμμο (γραμμές, διαστήματα), κλειδί του σολ, οπλισμός, μετρικός οπλισμός, μέτρο, διαστολές, διπλή διαστολή ο Αξίες, φθόγγοι, σημεία έκφρασης (βλ. Β4 Δ.Ε 2.1 Εκτέλεση) • Εσωτερική ακοή
3. Να ακολουθούν διαδικασίες ενεργητικής ακρόασης και να χρησιμοποιούν τις γνώσεις και δεξιότητες που αποκομίζουν σε δικές τους εκτελέσεις και δημιουργίες	3.1 να εντοπίζουν τη σχέση μεταξύ των στοιχείων της μουσικής , χρησιμοποιώντας κατάλληλη μουσική ορολογία	<ul style="list-style-type: none"> • Η αλληλοεξάρτηση των κομβικών χαρακτηριστικών των στοιχείων της μουσικής • Ελληνική και ξένη μουσική ορολογία
4. Να αξιολογούν έργα άλλων συνθετών καθώς και δικά τους	4.1 σχολιάζουν κριτικά τη σύνθεση και εκτέλεση έργων άλλων μουσικών , διατυπώνοντας εμπειριστατωμένα και με σεβασμό την άποψή τους	<ul style="list-style-type: none"> • Κριτήρια αξιολόγησης (ποσοτικά και ποιοτικά), που αφορούν στα χαρακτηριστικά της εκτέλεσης και της σύνθεσης ενός έργου, π.χ. <ul style="list-style-type: none"> • ορθότητα και ακρίβεια των στοιχείων της μουσικής • συνέπεια και στιλιστική συνοχή στο μουσικό στίλ • μουσικότητα (βλ. Β4, ΔΕ 2.1 Ακρόαση και 6.2 Σύνθεση)

			<ul style="list-style-type: none"> • Η προσφορά ενός έργου στην εξέλιξη της μουσικής • Περιγραφικός σχολιασμός, μουσικοκριτική • Έντυπη και ψηφιακή μουσική δημοσιογραφία: στήλη, άρθρο • Προσωπικές μουσικές προτιμήσεις
5. Να αποκτήσουν θετικές δια-βίου στάσεις ως ακροατές της μουσικής	5.2	απολαμβάνουν τις μουσικές της αρεσκείας τους σε ποικίλους χώρους και εκφάνσεις της ζωής τους, επιδεικνύοντας κατάλληλη συμπεριφορά	<ul style="list-style-type: none"> • Η έντυπη και ψηφιακή δημοσιογραφία σχετικά με τη μουσική και τον πολιτισμό • Η ιστορικότητα των χώρων συναυλιών, το προφίλ τους, π.χ. αρχαιολογικός χώρος, μέγαρο πολιτισμού, γήπεδο • Η μουσική σε συναυλίες, φεστιβάλ και μουσικές εκδηλώσεις: θεσμοθετημένα και μη, τοπικά και διεθνή • Προσωπικά κριτήρια και προτιμήσεις (μουσικά και μη) και ακρόαση έργων • Κριτική ακρόασης έργου ως προς την εκτέλεση και σύνθεσή του (βλ. Β4, ΔΕ 4.1 Ακρόαση)

ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Βαθμίδα 4 (Β΄ Γυμνασίου – Α΄ Λυκείου)

ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ		ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ
	Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:		Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες
1. Να τραγουδούν με τεχνική επάρκεια ατομικά και σε ομάδες, ποικίλο ρεπερτόριο τραγουδιών.	1.1	προετοιμάζουν το σώμα και τη φωνή τους για τραγούδι	Ορθή στάση του σώματος <ul style="list-style-type: none"> χαλαρό σώμα, αποβολή της έντασης χέρια, πόδια, αυχέννας στήριξη κέντρου βάρους στα πόδια σταθερή θέση, χωρίς περιπτώσεις κινήσεις Προετοιμασία προσώπου: <ul style="list-style-type: none"> χαλάρωση μάσκας προσώπου και της κάτω γνάθου Ανατομία και φυσιολογία της φωνής (λάρυγγας, φωνητικές χορδές, διάφραγμα, φωνητικές κοιλότητες, τραγουδιστική φωνή κ.λπ.) μέσα από βιωματικές ασκήσεις
	1.2	αναπνέουν διαφραγματικά ελέγχοντας και στηρίζοντας την αναπνοή τους	<ul style="list-style-type: none"> Ενεργοποίηση του διαφράγματος Ενδυνάμωση διαφράγματος Συνειδητή διαφραγματική αναπνοή κατάλληλες αναπνοές, καθόλου σφίξιμο Εισπνοή από τη μύτη και στόμα και διοχέτευση του αέρα χαμηλά(εισροή αέρα στις βάσεις των πνευμόνων). Εκπνοή αργά και συνεχόμενα από το στόμα
	1.3	τοποθετούν σωστά την φωνή και διευρύνουν σταδιακά την έκταση της φωνής τους	<ul style="list-style-type: none"> Προώθηση της φωνής στη μάσκα ανάπτυξη του εύρους της φωνής του/της κάθε μαθητή/τριας. Αντήχηση και όγκος Τονική ακρίβεια Φωνητική προθέρμανση
	1.4	χρησιμοποιούν κατάλληλη άρθρωση	<ul style="list-style-type: none"> κατάλληλο σχήμα στόματος ομοιογένεια φωνηέντων ευκρίνεια στα σύμφωνα (το τελικό -v- ακούγεται την τελευταία στιγμή και το τελικό -ς- ακούγεται αμέσως πριν την έναρξη του επόμενου χρόνου) εκφορά λέξεων φράσεων σύμφωνα με το νοηματικό και μουσικό περιεχόμενο
	1.5	φροντίζουν για την υγεία της φωνής τους	<ul style="list-style-type: none"> καλή χρήση των φωνητικών χορδών τεχνικές προστασίας φωνητικών χορδών-τρόπος ίασης
5. Να αναπτύξουν στάσεις διά βίου τραγουδιστή	5.1	απολαμβάνουν να τραγουδούν σε ποικίλες εκφάνσεις της ζωής τους (π.χ. γλέντι, πανηγύρι, πάρτι, συναυλία, χορωδία κ.λπ.)	<ul style="list-style-type: none"> νέες κυκλοφορίες φωνητικών έργων και τραγουδιών προσωπική δισκοθήκη (π.χ. ψηφιακή) οι λειτουργίες και η προσφορά της φωνητικής ερμηνείας πολιτότητα (αίσθημα του 'ανήκειν', ενεργός συμμετοχή, κ.λπ.)

ΕΚΤΕΛΕΣΗ		
Βαθμίδα 4 (Β΄ Γυμνασίου – Α΄ Λυκείου)		
ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ
	Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:	Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες
1. Να αναπτύξουν δεξιότητες εκτέλεσης , επιδεικνύοντας ενδιαφέρον στην ποιότητα του παραγόμενου ήχου και ενεργοποιώντας μουσικές τους ικανότητες	1.1 εκτελούν μουσικά όργανα, επιδεικνύοντας τεχνική επάρκεια	<ul style="list-style-type: none"> • Συνδυασμός της εκτέλεσης με το τραγούδι Όργανα , τα οποία υπάρχουν διαθέσιμα στο σχολείο, μέσα από πειραματισμό και εφαρμογή άτυπων διαδικασιών μάθησης: <ul style="list-style-type: none"> • Χορδόφωνα • Μεμβρανόφωνα • Ιδιόφωνα • Αερόφωνα • Ηλεκτρόφωνα

ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ - ΣΥΝΘΕΣΗ		
Βαθμίδα 4 (Β΄ Γυμνασίου – Α΄ Λυκείου)		
ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ	ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΑ ΔΙΔΑΚΤΕΑ
ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΙΤΥΧΙΑΣ	ΔΕΙΚΤΕΣ ΕΠΑΡΚΕΙΑΣ
	Οι μαθητές και οι μαθήτριες να είναι σε θέση να:	Διδακτέα: Πληροφορίες, Έννοιες, Δεξιότητες, Στρατηγικές/Τρόπος σκέψης, Στάσεις/Αξίες
7. Να επιδιώκουν και να απολαμβάνουν δραστηριότητες αυτοσχεδιασμού και σύνθεσης διά-βίου	7.4 Χρησιμοποιούν θέματα - προβλήματα που χρίζουν ευαισθητοποίησης στο τοπικό και παγκόσμιο κοινωνικό περιβάλλον ως ερέθισμα για μουσική δημιουργία	<ul style="list-style-type: none"> • Μουσική δημιουργία με αφορμή κοινωνικά γεγονότα • Επιδράσεις καλλιτεχνικής δημιουργίας στο παγκόσμιο γίνεσθαι